

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΛΙΑΔΑ

Ερωτήσεις & Απαντήσεις

Γενικές πληροφορίες για την Ιλιάδα (σελ. 8)

- 1) Σε ποια περίπου χρονολογία πραγματοποιήθηκε η σύνθεση της *Ιλιάδας* από τον Όμηρο;
Η *Ιλιάδα* συντέθηκε από τον Όμηρο γύρω στο 750 π.Χ. .
- 2) Η σύνθεση της *Ιλιάδας* τοποθετείται πριν ή μετά την σύνθεση της *Οδύσσειας*;
Η *Ιλιάδα* πιθανότατα συντέθηκε αρκετά χρόνια πριν από την *Οδύσσεια*, όταν ο Όμηρος βρισκόταν σε σχετικά νεαρή ηλικία. Άρα η *Ιλιάδα* είναι παλιότερο έπος από την *Οδύσσεια* (προηγείται χρονικά).
- 3) Σε πόσες ραψωδίες χωρίζεται η *Ιλιάδα* και πώς δηλώνονται;
Η *Ιλιάδα* χωρίζεται σε 24 ραψωδίες, οι οποίες δηλώνονται με τα κεφαλαία γράμματα του ελληνικού αλφάβητου.
- 4) Ποια είναι η έκταση της *Ιλιάδας* σε στίχους και πόσο διαφέρει από αυτήν της *Οδύσσειας*;
Η *Ιλιάδα* εκτείνεται σε 15.693 στίχους, άρα είναι μεγαλύτερη από την *Οδύσσεια* κατά περίπου 3.500 στίχους.

Ιλιάδα και Ιστορία (σελ. 8-9)

- 1) Σε ποια εποχή αναφέρεται η *Ιλιάδα* και πόση χρονική απόσταση έχει ο Όμηρος από αυτήν;
Η *Ιλιάδα* αναφέρεται στην Μυκηναϊκή εποχή (12^{ος} αι. π.Χ.). Ο Όμηρος όμως συνέθεσε την *Ιλιάδα* τον 8^ο αι. π.Χ., άρα υπάρχει μια χρονική απόσταση περίπου τεσσάρων αιώνων ανάμεσα στον ποιητή και στα γεγονότα που παρουσιάζει.
- 2) Ποιες συνέπειες έχει η μεγάλη χρονική απόσταση του Ομήρου από τα γεγονότα που παρουσιάζει;
Λόγω της μεγάλης χρονικής απόστασης από τα γεγονότα του Τρωικού Πολέμου (12^{ος} αι. π.Χ. – Μυκηναϊκή εποχή) η *Ιλιάδα*:
α) δεν παρουσιάζει τα πραγματικά γεγονότα, αλλά βασίζεται περισσότερο σε προφορικές αφηγήσεις, αναμνήσεις και θρύλους,
β) απεικονίζει περισσότερο στοιχεία της εποχής του Ομήρου, της Γεωμετρικής, και όχι της Μυκηναϊκής (αναχρονισμός),
γ) περιέχει πολλά φανταστικά στοιχεία του ποιητή,
δ) αποτελεί μία πλαστή/τεχνητή πραγματικότητα,
ε) δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ιστορική πηγή για τον Τρωικό Πόλεμο.
- 3) Μπορεί να θεωρηθεί η *Ιλιάδα* ως ιστορική πηγή έστω για την εποχή του ποιητή;
Παρότι ο Όμηρος χρησιμοποιεί πολλά στοιχεία της δικής του εποχής, η *Ιλιάδα* δεν μπορεί να θεωρηθεί αξιόπιστη ιστορική πηγή ούτε για την Γεωμετρική εποχή, διότι είναι έργο λογοτεχνικό και όχι ιστορικό, άρα έχει σκοπό περισσότερο να ψυχαγωγήσει παρά να αποδώσει με ακρίβεια μια εποχή.
- 4) Ποια είναι, συμπερασματικά, η σχέση της *Ιλιάδας* με την ιστορία;
Η *Ιλιάδα* έχει ως πηγή έμπνευσης και ως χρονικό πλαίσιο την ιστορία, αλλά δεν πρέπει να θεωρείται ιστορικό σύγγραμμα.

Περιεχόμενο, Θέμα και Δομή της Ιλιάδας (σελ. 9-10)

- 1) Ποιο είναι το θέμα της *Ιλιάδας*;
Το θέμα της *Ιλιάδας* είναι η *μήνις* (=οργή, θυμός) του Αχιλλέα για τον αρχιστράτηγο των Αχαιών, Αγαμέμνονα, με αφορμή τη μοιρασιά των λαφύρων.
- 2) Ποιος είναι ο λόγος της *μήνιδος* (=της οργής) του Αχιλλέα για τον Αγαμέμνονα;
Ο Αχιλλέας οργίστηκε με τον Αγαμέμνονα επειδή εκείνος απαίτησε και τελικά του πήρε το πολεμικό του «λάφυρο», την Βρισηίδα.
- 3) Γιατί ο Αγαμέμνονας δεν κράτησε το δικό του πολεμικό «λάφυρο» και απαίτησε αυτό του Αχιλλέα;
Ο Αγαμέμνονας αναγκάστηκε να απελευθερώσει και να επιστρέψει την Χρυσήδα (το δικό του «λάφυρο»), επειδή είχε οργιστεί ο Απόλλωνας (ήταν κόρη τού ιερέα του θεού, Χρυσή).

4) Σε ποια απόφαση οδηγήθηκε ο Αχιλλέας λόγω της οργής του;

Ο Αχιλλέας αποφάσισε εξοργισμένος και προσβεβλημένος από τη συμπεριφορά του Αγαμέμνονα να αποσυρθεί από τον πόλεμο μαζί με τους στρατιώτες του, τους Μυρμιδόνες.

5) Ποιο είναι το περιεχόμενο της *Ιλιάδας*;

Το περιεχόμενο της *Ιλιάδας* είναι οι αγώνες των Ελλήνων και των Τρώων γύρω από το *Τίλιον* (=Τροία) κατά τη διάρκεια του δεκάχρονου Τρωικού πολέμου, για την ακρίβεια 51 ημέρες από αυτόν.

6) Ποια είναι η διαφορά θέματος και περιεχομένου στην *Ιλιάδα*;

Το θέμα (η *μῆνις* του Αχιλλέα) είναι η αφορμή που χρησιμοποιεί ο Όμηρος ώστε να παρουσιάσει διάφορα γεγονότα του Τρωικού πολέμου, που αποτελούν το περιεχόμενο του έπους. Άρα το θέμα είναι το κεντρικό γεγονός από το οποίο ξεκινά η αφήγηση, ενώ το περιεχόμενο είναι το σύνολο της αφήγησης.

7) Πώς επηρεάζεται το περιεχόμενο της *Ιλιάδας* από το κεντρικό θέμα της;

Η *μῆνις* του Αχιλλέα επηρεάζει όλο το περιεχόμενο της *Ιλιάδας*, επειδή:

α) οδηγεί σε ήττες τους Αχαιούς και τους προκαλεί αναστάτωση και κόπωση,

β) βοηθά τους Τρώες να αντισταθούν και να νικήσουν προσωρινά τους Αχαιούς,

γ) επιμηκύνει τη διάρκεια του πολέμου και καθυστερεί την άλωση της Τροίας,

δ) αναγκάζει πολλούς θνητούς και θεούς να ασχοληθούν συχνά με την απουσία του Αχιλλέα,

ε) φέρνει στο προσκήνιο της μάχης άλλους ήρωες των Αχαιών, που προσπαθούν να αναπληρώσουν το κενό του Αχιλλέα και έτσι προβάλλονται τα δικά τους κατορθώματα και η ανδρεία τους.

8) Πώς λήγει η *μῆνις* του Αχιλλέα και πώς τελειώνει η *Ιλιάδα*;

Ο Αχιλλέας αναγκάζεται να επιστρέψει στη μάχη και να συμφιλιωθεί με τον Αγαμέμνονα, όταν σκοτώνεται ο καλύτερος του φίλος, ο Πάτροκλος, από το πρωτοπαλικάρο των Τρώων, τον Έκτορα. Η *Ιλιάδα* τελειώνει με την ταφή του Έκτορα, ο οποίος έπεσε νεκρός έξω από τα τείχη της Τροίας ύστερα από μονομαχία με τον διψασμένο για εκδίκηση Αχιλλέα. Άρα η συνέχεια του Τρωικού πολέμου (άλωση της Τροίας κλπ.) αποτελούσε το περιεχόμενο άλλων επών, που έχουν χαθεί.

Διαφορές *Ιλιάδας* και *Οδύσσειας* (σελ. 10-11)

1) Ποια είναι η διαφορά της *Ιλιάδας* από την *Οδύσσεια* ως προς το ύφος και τον γενικότερο χαρακτήρα τους και πού οφείλεται πιθανότατα;

Η *Ιλιάδα* έχει δραματική ένταση και πυκνότητα, επειδή είναι ένα έπος πολεμικό με πολλές σκληρές και ρεαλιστικές σκηνές. Η *Οδύσσεια*, αντίθετα, έχει αφηγηματικό ύφος και έναν τόνο πιο ήρεμο και ειρηνικό. Η διαφορά αυτή οφείλεται μάλλον στην ηλικία του Ομήρου κατά τη σύνθεση της *Ιλιάδας* (ήταν νεότερος).

2) Ποια είναι η διαφορά της *Ιλιάδας* από την *Οδύσσεια* ως προς το περιεχόμενο;

Η δράση στην *Ιλιάδα* εντοπίζεται σε έναν πραγματικό κόσμο χωρίς παραμυθικά και φανταστικά στοιχεία, όπως αυτά που υπάρχουν στην *Οδύσσεια*, η οποία μοιάζει περισσότερο με ναυτικό παραμύθι.

3) Ποια είναι η διαφορά της *Ιλιάδας* από την *Οδύσσεια* ως προς τις πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες που παρουσιάζουν;

Η *Ιλιάδα* απεικονίζει μια παλαιότερη κοινωνική και πολιτική κατάσταση, στην οποία η βασιλική εξουσία είναι ακόμα ισχυρή και κυρίαρχη στην κοινωνία. Αντίθετα η *Οδύσσεια* παρουσιάζει μια νεότερη εποχή, στην οποία ο βασιλικός θεσμός παρακμάζει και εμφανίζονται νέα πολιτικά σώματα και νέες πολιτικές και κοινωνικές ομάδες, που έχουν δικαίωμα λόγου και συμμετοχής στα κοινά. Γενικά η *Ιλιάδα* εστιάζει το ενδιαφέρον της μόνο στην αριστοκρατική τάξη, ενώ η *Οδύσσεια* ενδιαφέρεται και για τους πιο απλοϊκούς και καθημερινούς ανθρώπους της κοινωνίας.

4) Ποια είναι η διαφορά της *Ιλιάδας* από την *Οδύσσεια* ως προς την παρουσίαση των ανθρώπων και των θεών;

Στην *Ιλιάδα* οι θεοί και οι κεντρικοί ήρωες είναι γεμάτοι πάθη και ελαττώματα και δεν μπορούν να συγκρατήσουν την ορμητικότητα και την πρωτόγονη μερικές φορές εκρηκτικότητα και βιαιότητά τους. Στην *Οδύσσεια*, αντίθετα, έχουν πιο μετριοπαθή συμπεριφορά και οι πράξεις τους κατευθύνονται κατά κύριο λόγο από τη λογική και όχι από το συναίσθημα ή από τα ένστικτα, όπως στην *Ιλιάδα*.